

Lezen

STICHTING LEZEN

PRESENTEERT

LESSUGGESTIES VOOR

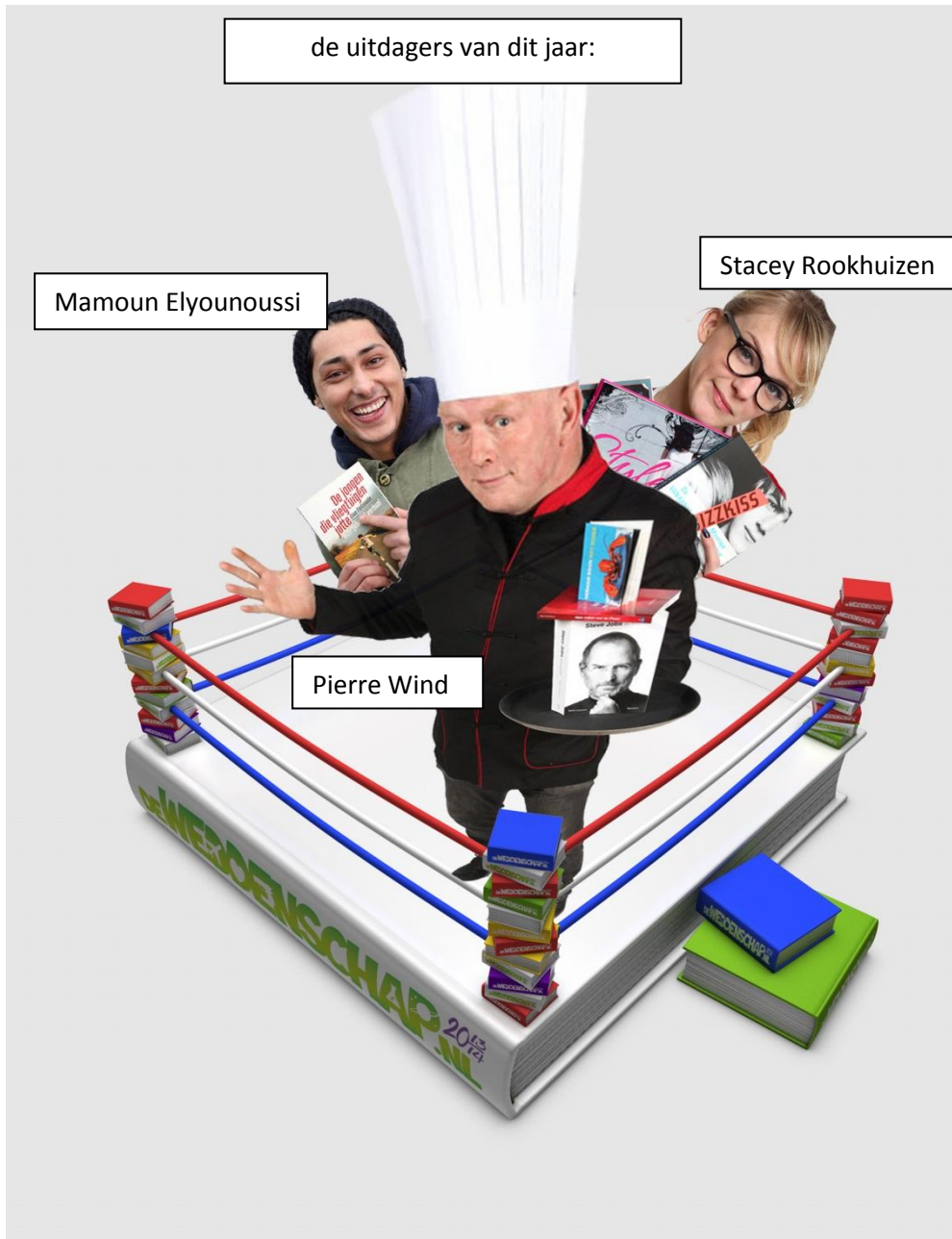
DE WEDDENSCHAP.NL ^{20¹³/₁₄}
WAT JE LEEST, BEN JE ZELF!

INHOUDSOPGAVE

DE WEDDENSCHAP.NL presenteert ...	blz. 3
Inleiding	blz. 4
Boekenkeuze van de BN'ers	blz. 5
Tips van onze Vlaamse collega's	blz. 6
Lesideeën voor docenten	blz. 12

DE WEDDENSCHAP.NL

PRESENTEERT

Voor meer informatie over de BN'ers zie de leerlingenbrochure.

DE WEDDENSCHAP.NL

INLEIDING

Wedden?

Drie Bekende Nederlanders dagen vmbo'ers en mbo'ers uit om drie boeken te lezen tussen 18 september 2013 en 19 maart 2014. Deze leesbevorderingscampagne heet De Weddenschap. Met deze campagne wil Stichting Lezen een bijdrage leveren aan goed leesonderwijs. Docenten hebben met De Weddenschap een uitdagend middel in handen om leesplezier bij leerlingen op de kaart te zetten.

Ondersteuning en campagnemateriaal

We hopen dat zoveel mogelijk jongeren De Weddenschap aannemen én de weddenschap halen. Met jouw hulp! Wij helpen je op weg met:

- Deze **handleiding**, vol inspiratie om De Weddenschap uit te werken in de klas.
- **Affiches** en **folders** te bestellen via <http://www.buroextern.nl/bestellen/weddenschap/>.
- [www. DEWEDDENSCHAP.NL](http://www.DEWEDDENSCHAP.NL), de **website** die de hele periode actuele info biedt.
- De **Facebook-pagina** van De Weddenschap, met nieuwtjes en wedstrijden voor je leerlingen.
- De **brochure** 'Meer lezen, beter in taal – vmbo'.

Wie meedoet, kiest zelf

Als je meedoet aan De Weddenschap, kies je zelf hoe je het project uiteindelijk integreert in je lessen. De Weddenschap is een flexibel concept:

- De campagne start officieel op 18 september 2013, maar later instappen kan altijd. Alleen de einddatum ligt vast: leerlingen krijgen tot en met 19 maart 2014 de tijd om drie boeken te lezen.
- Leerlingen kunnen meelesen met de BN'ers, maar mogen net zo goed hun eigen boeken uitzoeken, bijvoorbeeld op www.boekenzoeker.org: een boekenadviesite op maat voor jongeren met boekentips voor elk lezersprofiel, van aarzelende lezers tot veellezers.
- Je plande al leesopdrachten? Je hebt een eigen boekenlijst? Ook dat is geen probleem! Je vraagt de leerlingen gewoon om de boeken die ze voor jou lezen ook in te voeren op [www. DEWEDDENSCHAP.NL](http://www.DEWEDDENSCHAP.NL).

Win!

Iedere leerling die drie boeken leest en via [www. DEWEDDENSCHAP.NL](http://www.DEWEDDENSCHAP.NL) laat weten welke boeken dat waren en of ze in de smaak vielen, maakt kans op een prijs voor zichzelf of voor de hele klas. Winnen is natuurlijk fantastisch, maar met De Weddenschap hopen we vooral dat leerlingen hun leesmotivatie vergroten.

Contact

Peter van Duijvenboden
Stichting Lezen
pvanduijvenboden@lezen.nl
www.lezen.nl

WAT JE LEEST, BEN JE ZELF!

Boeken van Stacey:

- Style Yourself

Weldon Owen en Jane Aldridge (Blossom Books, 2012)

- Showbizkiss

Do van Ranst/Maarten van Hove (Querido, 2011)

- Een jaar offline

Bram van Montfoort (Moon, 2013)

Boeken van Mamoun:

- Bad boys for life!

Vrank Post (Manteau, 2011)

- De jongen die vliegtuigen jatte

Elise Fontenaille (Manteau, 2011)

- Iedereen krijgt klappen

Khalid Boudou (Moon, 2013)

Boeken van Pierre:

- Steve Jobs, de biografie

Walter Isaacson (Spectrum, 2012)

- Het diner

Herman Koch (Anthos, 2009)

- Apps maken voor de iPhone

Koen Pijnenburg (Pearson Benelux B.V., 2010)

Voor meer informatie over de boeken van de BN'ers zie de leerlingenbrochure.

DE WEDDENSCHAP.NL

TIPS VAN ONZE VLAAMSE COLLEGA'S (met dank aan Stichting Lezen Vlaanderen)

Algemene tips

Vrij (voor)lezen

Laat je leerlingen af en toe een half uurtje vrij lezen in hun boeken voor De Weddenschap, al dan niet samen. Twee leerlingen begrijpen meer en beter dan één. Lees zelf ook mee. Vrij lezen maakt van lezen een goede gewoonte en het vergroot de leesvaardigheid. Het stimuleert zwakke lezers: zij kunnen op hun eigen tempo lezen en fouten maken zonder zich te schamen.

Je kunt de vrije leessessies in- en uitleiden door een stukje voor te lezen uit een boek waarover je zelf enthousiast bent.

Bespreek wat je leest

In een groep(je) praten over boeken geeft inzicht in wat je (graag) leest. Samen kan je dieper ingaan op het verhaal, het gedrag van de personages, de structuur die de auteur aan het boek geeft. Het helpt leerlingen om een mening over het boek te vormen die verder gaat dan: 'Ik vond het boek leuk/saai.'

Gebruik [www. DE WEDDENSCHAP.NL](http://www.deweddenschap.nl)

Ga tussendoor naar de website kijken met je klas. Je leerlingen vinden er o.m. filmpjes waarin de BN'ers zichzelf voorstellen en waarin ze vertellen wat ze van de boeken vonden.

Maak een blog of Facebook-groep

Op sites als www.blogger.com kan je heel eenvoudig een eigen blog aanmaken. Hierop kunnen leerlingen makkelijk berichtjes, foto's en filmpjes posten over de boeken die ze voor De Weddenschap lezen. Via een Facebook-groep kan je leerlingen makkelijk met elkaar laten communiceren over de boeken die ze lezen. Je kan je leerlingen natuurlijk ook aanmoedigen lid te worden van de officiële Facebook-pagina van De Weddenschap.

Help je leerlingen kiezen

Verdeel de leerlingen in tweetallen en laat hen elkaar interviewen over hun leesvoorkeuren: Welk genre lezen ze graag? Welke boeken hebben ze al gelezen? Hebben ze lievelingsauteurs? Wanneer vinden ze een boek goed? Daarnaast laat je hen vragen naar elkaars hobby's en interesses. Op basis van de antwoorden selecteert elke leerling voor zijn of haar partner drie boeken, bijvoorbeeld op www.boekenzoeker.org of www.leeskr8.nl. De leerlingen ontdekken Boekenzoeker of Leeskr8! en leren ermee werken. Het is bovendien verrassend en motiverend voor leerlingen om hun boekenkeuze uit handen te geven en zich blindelings te laten leiden door een klasgenoot.

Doe zelf ook mee met [DE WEDDENSCHAP.NL](http://www.deweddenschap.nl)!

Zoek twee boeken die je wilt lezen, vertel de leerlingen waarom je meedoet, hoe je de boeken uitgekozen hebt en of het voor jou een zware opdracht wordt. Laat de leerlingen ten slotte het derde boek voor je kiezen. Spreek collega's van andere vakken aan om hetzelfde te doen en laat hen hun boekenkeuze in hun eigen les voorstellen.

Je toont jouw betrokkenheid bij De Weddenschap aan de leerlingen en dat motiveert hen. Ga je vakoverstijgend te werk en doen je collega's mee, dan plaats je 'lezen' meteen in een groter kader dan in de lessen Nederlands alleen.

Deze opdracht vraagt niet veel tijd en kan aan het begin of einde van een les gebeuren.

Genres

Deel de leerlingen in groepjes in. Doe dat op basis van het genre dat ze gelezen hebben. Elke groep krijgt daarover een aantal specifieke vragen. De leerlingen bespreken op welke manier hun boek in het bredere genre past.

Mogelijke genres met bijbehorende vragen:

Alle genres

- Waarom vind je dat jouw boek in dit genre past?

Avontuur

- Wie is de 'held' van dit verhaal? Was het een echte held of eerder een softie (een antiheld)?
- Wanneer noem je een hoofdpersonage een 'held'? Is elk hoofdpersonage een 'held'?
- Met welke moeilijkheid of welk gevaar wordt de held geconfronteerd?
- Een avonturenverhaal verloopt meestal volgens een vaste structuur: inleiding – verwickeling – gelukkige afloop. Geldt dat ook voor jouw boek?
- Was er een happy end? Vond je dat goed? Of had je het liever anders zien aflopen?
- Herken je karaktertrekken van jezelf in de held? Kan je je inleven in hem/haar?
- Heeft de held in jouw verhaal een tegenstander? Zo ja, geef dan een paar karaktertrekken van de held en van de tegenstander. Zijn die karaktertrekken tegengesteld aan elkaar? Hebben ze dezelfde eigenschappen?
- Is het verhaal spannend? Waarom (niet)?
- Maakt dit boek deel uit van een serie? Zo ja, zou je de andere delen ook nog willen lezen? Waarom (niet)? Zo nee, zou er een tweede deel kunnen of moeten komen?
- Is het boek verfilmd? Heb je de film gezien? Zo nee, zou je de film nog willen zien? Waarom (niet)?

Biografie

- Over wie ging jouw biografie?
- Waarom wilde je meer weten over die persoon?
- Heb je het gevoel dat de biografie je meer informatie geeft over die persoon?
- Kan je het leven van die persoon in twee zinnen samenvatten?
- Vind je het boek goed geschreven? Waarom (niet)?
- Maakt de auteur het lezen aangenaam? Of is de biografie een droge opsomming van feiten?
- Is het levensverhaal van jouw persoon ook verfilmd? Heb je de film gezien? Zo nee, zou je de film nog willen zien? Waarom (niet)?

Chick lit

- Wat betekent *chick lit*?
- *Chick lit* is 'de oorspronkelijk licht neerbuigende benaming voor een vorm van eigentijdse romantische fictielectuur die zich in de eerste plaats richt op vrouwen tussen de 20 en 30 jaar.' Is die definitie van toepassing op jouw boek? Is jouw boek 'eigentijds en romantisch'? En richt het zich op vrouwen tussen de 20 en 30? Waaraan merk je dat?
- Hoe herken je een *chick lit*-boek?
- Vind je het terecht dat men vaak neerbuigend doet over dit genre? Waarom (niet)?
- De meeste *chick lit*-auteurs zijn Engelstalig. Is jouw auteur dat ook? Ken je andere titels van dezelfde auteur?

- De meeste *chick lit*-heldinnen zijn alleenstaande, vlotte, grootstedse vrouwen met een interessant beroep en een levendige belangstelling voor liefde, seksualiteit en mannen. Klopt dat voor jouw boek? Vertel!
- Heb je nog andere *chick lit*-boeken gelezen? Zo ja, welke? Ga je nog andere *chick lit*-boeken lezen?
- Lees je dit soort boeken graag? Waarom (niet)?
- Van *chick lit* wordt vaak een tv-serie gemaakt. Geldt dit ook voor jouw boek?
- Verfilmingen van *chick lit* of films die bedoeld zijn voor een vrouwelijk publiek heten *chick flicks*. Deze films hebben eenzelfde thema en eenzelfde soort hoofdpersonage als *chick lit*-verhalen. Je hebt vast en zeker al zulke films gezien! Welke? Wat is jouw lievelings *chick flick* en waarom?
- De tegenhanger van *chick lit* heet *lad lit* (bijvoorbeeld de boeken van Mike Gayle). Het hoofdpersonage is vaak een man van een jaar of 30 die aan bindingsangst lijdt. Dit genre is een stuk minder populair. Hoe zou dat komen, denk je? Ken je *lad lit*-boeken?

Detectiveverhalen en thrillers

- Een detectiveverhaal en een thriller zijn niet helemaal hetzelfde. Een synoniem voor een detectiveverhaal is een *whodunit*: een zoektocht waarbij je als lezer mee zoekt naar de dader. Bij een thriller is de schurk meestal al gekend en ligt de klemtoon op actie en gevaar. Bij een thriller is het hoogtepunt vaak een ultieme confrontatie tussen de held en de schurk. Kan je op basis van bovenstaande informatie zeggen tot welk genre jouw boek behoort? Verklaar!
- Vond je het verhaal spannend? Zat er vaart in? Waarom (niet)?
- Een misdaadauteur gebruikt vaak trucjes om het verhaal spannender te maken. De *cliffhanger* is zo'n trucje. Een *cliffhanger* betekent dat een hoofdstuk eindigt op het moment dat de spanning het grootst is. Als lezer wil je zo snel mogelijk weten hoe het afloopt. Kan je voorbeelden uit jouw boek opsommen? Zo ja, pik er eentje uit en vertel er iets over.
- Een ander trucje is de *red herring*. Een *red herring* zet de lezer op het verkeerde been. Bij een detectiveverhaal maakt men bijvoorbeeld vaak iemand verdacht die achteraf helemaal niet de dader blijkt te zijn. Komt dit ook in jouw boek voor?
- Een derde en laatste trucje heet *dramatische ironie*. Dat betekent dat de lezer meer weet dan het hoofdpersonage. De lezer weet bijvoorbeeld al wie de moord gepleegd heeft, maar het personage nog niet. Herken je dat uit jouw boek? Vertel!
- Wie is de held van jouw verhaal? Beschrijf hem of haar!
- Is het boek verfilmd? Heb je de film gezien? Zo nee, zou je de film nog willen zien? Waarom (niet)?

Historische roman

- In welke periode speelt jouw boek zich af?
- Wat wist je zelf over die periode vóór je het boek las?
- Heb je het boek gelezen omdat je al iets wist over de periode en/of omdat je er iets over wilde bijleren?
- Heb je het gevoel dat je iets hebt bijgeleerd? Zo ja, wat?
- Las je al andere boeken over die periode? Zo ja, welke?
- Denk je dat het verhaal waarheidsgetrouw is? Waarom (niet)?
- Heeft de auteur aandacht voor de details van de periode waarin het verhaal zich afspeelt? Vertel iets meer over hoe de mensen toen leefden, de kleren die ze droegen, de plaats waar het verhaal zich afspeelt...
- Slaagt de auteur erin om de sfeer van de periode over te brengen?
- Wie is het hoofdpersonage? Vertel iets meer over hem of haar.
- Is het verhaal spannend? Zo ja, waarom?
- Is het boek verfilmd? Heb je de film gezien? Zo nee, zou je de film nog willen zien? Waarom (niet)?
- Als je de anderen hoort vertellen over hun boeken, welk boek zou je dan ook willen lezen? Welke periode of welk thema interesseren je?

Horror, fantasy en sci-fi

- Horror, *fantasy* en *sciencefiction* worden vaak in één adem genoemd, al zijn er duidelijke verschillen. Bepaal op basis van deze definities tot welke genre jouw boek behoort:

- *Fantasy*: verhalen die zich in een fictieve wereld afspelen met verzonnen wezens in de hoofdrol; een vleugje magie is nooit veraf.
- *Sciencefiction*: verhalen die zich in de toekomst afspelen; nieuwe technieken en wetenschappelijke vooruitgang spelen vaak een belangrijke rol.
- *Horror*: verhalen die de lezer angst willen aanjagen, bijvoorbeeld met angstaanjagende wezens; in dit genre (waaronder ook de griezelroman valt) wordt sterk ingezet op het inlevingsvermogen in het hoofdpersonage: hoe meer de lezer zich met hem of haar kan identificeren, hoe beter hij de angst van het personage aanvoelt.

- Komen er in jouw verhaal verzonnen wezens voor? Zo ja, welke? Vertel!

- Speelt het verhaal zich af in een andere wereld? Hoe ziet die fictionele wereld eruit? Beschrijf!

- Speelt het verhaal zich af in de verre of de nabije toekomst? Waarin verschilt de toekomstige wereld van de onze? Vaak wil de auteur met zijn toekomstbeeld iets zeggen over onze huidige wereld – meestal geeft hij er kritiek op. Wat wil de auteur van jouw boek zeggen, denk je?

- Wie is het hoofdpersonage? Vertel iets meer over hem of haar.

- Vond je het verhaal spannend? Waarom (niet)?

- Is het boek verfilmd? Heb je de film gezien? Zo nee, zou je de film nog willen zien? Waarom (niet)?

Strips en graphic novel

- *Graphic novels* zijn soms gebaseerd op bestaande boeken. Is dit bij jouw boek het geval? Zo ja, welk boek?

- Wat vond je van de tekeningen? Welke materialen gebruikt de striptekenaar?

- Hoe verhouden woord en beeld zich tot elkaar: heb je de tekst nodig om het verhaal te begrijpen of volstaan de tekeningen?

- Waarom heb je voor een *graphic novel* of een strip gekozen?

- Heb je nog andere *graphic novels* gelezen? Zo ja, welke?

- Wanneer zou je een boek als een strip omschrijven? Wanneer als *graphic novel*?

Non-fictie

- Waar gaat jouw boek over?

- Waarom heb je voor dat onderwerp gekozen?

- Wat wist je over het onderwerp voor je dit boek las?

- Heb je het gevoel dat je iets bijgeleerd hebt? Zo ja, wat?

- Lees je wel vaker non-fictie? Zo ja, over welke onderwerpen?

- Wat lees je het liefst: non-fictie of fictie? Waarom?

- Lees je om iets bij te leren? Of lees je om je te ontspannen?

- Vind je dat je ook iets kan leren uit verzonnen verhalen? Waarom (niet)?

- Kijk je vaak naar documentaires? Zo ja, over welke thema's?

Realistische romans en probleemboeken

- Realistische romans en probleemboeken gaan vaak over thema's als pesten, alcoholisme, vechtscheidingen, misbruik, uithuwelijking, vrouwenbesnijdenis... Over welk probleem gaat jouw boek?

- Hoe gaan de personages met het probleem om? Wie is dader, wie is slachtoffer? Voelde je mee met het slachtoffer? Kon je je inleven in de dader?

- Was het verhaal geloofwaardig? Was het sentimenteel?

- Zegt de titel iets over het thema?

- Is het verhaal in de tegenwoordige tijd of in de verleden tijd geschreven? Is het een terugblik op een moeilijke periode of zit het personage er nog middenin?

- Wordt het probleem uiteindelijk opgelost? Is er een happy end? Vind je dat goed? Is het einde geloofwaardig?

- Heb je meer boeken over dit thema gelezen? In welk boek was het probleem het beste uitgewerkt?
- Heb je meer probleemboeken over andere thema's gelezen? Welke? Welke thema's interesseren je het meest?
- Is het boek verfilmd? Heb je de film gezien? Zo nee, zou je de film nog willen zien? Waarom (niet)?

Poëzie

- Waarom koos je voor poëzie en niet voor proza?
- Las je een bloemlezing met gedichten van verschillende dichters of een bundel van één dichter?
- Hadden de gedichten een overkoepelend thema?
- Waar lees jij poëzie het liefst?
- Lees je wel vaker poëzie? Wie zijn je lievelingsdichters?
- Als het de eerste keer was dat je poëzie las: smaakt het naar meer? Of kies je in het vervolg toch voor proza? Vertel!
- Lees je lievelingsgedicht uit de bundel voor. Waarom kies je dat gedicht?
- Welke beelden gebruikt de dichter? Zijn ze duidelijk of vaag? Kan je enkele voorbeelden geven?
- Wat is er bijzonder aan de taal in en de vorm van het gedicht? Gebruikt de auteur rijm of niet? Hoe is de tekst geschikt op de pagina?
- Kan je in één woord zeggen waarover het gedicht gaat? Waarom (niet)?
- Welke muziek past bij het gedicht?
- Welke foto of welk schilderij past bij het gedicht?

Reisverhalen

- Waar speelt het reisverhaal zich af? Koos je het uit op basis van het land, van de manier van reizen, de cultuur...?
- Heb je het land of de plaats zelf al bezocht? Vertel!
- Zou je er graag (nog eens) naartoe willen gaan?
- Is verhaal fictie of non-fictie?
- Is de reis het belangrijkste element in het verhaal? Of staat de reis meer op de achtergrond? In dat laatste geval: hoe zou je het genre dan noemen?

Literaire mindmap

De officiële definitie van een mindmap luidt: "Een mindmap is een diagram opgebouwd uit begrippen, teksten, relaties en/of plaatjes, die zijn geordend in de vorm van een boomstructuur rond een centraal thema." Sommige scholen hebben al de gewoonte om leerlingen een literaire mindmap, oftewel een grafische voorstelling van het boek, te laten maken.

De leerlingen leren op een visueel overzichtelijke manier hun gedachten over een boek ordenen. Je kan een mindmap als individuele opdracht meegeven. Maken de leerlingen de mindmap in de les, dan ben je er ongeveer één lesuur mee bezig.

Een literaire mindmap maak je zo:

- In het midden van de literaire mindmap staat de titel van het boek, plus een illustratie die het boek typeert.
- Vanuit het midden ontspringen acht takken.
- Elke tak heeft een andere kleur.
- Elke tak correspondeert met een literaire begrip. Aan de rechterkant van de mindmap zijn dat (met de klok mee): 'plot', 'personages', 'perspectief/vertelsituatie', 'tijd' en 'ruimte'. Aan de linkerkant zijn dat: 'symbolen', 'motieven' en 'thema'.
- De takken worden gevuld met steekwoorden en tekeningetjes. De takken kunnen zelf ook weer vertakken.
- Maak een literaire mindmap bij voorkeur op A3, zodat er genoeg ruimte is voor alle vertakkingen en tekeningen.

Een literaire mindmap heeft een aantal voordelen:

- De visuele verwerking is voor veel leerlingen een aangename afwisseling. Sommige leerlingen denken nu eenmaal beter in beelden dan in woorden. Beklemtoon weliswaar wél dat de kwaliteit van de tekeningen niet belangrijk is, maar wel hun betekenis. De leerlingen kunnen bijvoorbeeld ook met symbolen werken.
- Met een mindmap krijg je in één oogopslag een overzicht van een boek.
- Een mindmap heeft een heldere structuur.
- Een mindmap spreekt verschillende leer- en verwerkingsstijlen aan.
- Leerlingen worden gedwongen om specifiek te zijn en zich op de hoofdzaken te richten.
- Een mindmap laten maken is makkelijk te organiseren binnen één of twee lesuren.
- Een mindmap biedt interessante didactische mogelijkheden en helpt bij de toetsing.

Meer weten?

Informatie over de literaire mindmap komt uit *De literaire mindmap als alternatief voor het leesdossier* van Martijn Koek (Het Schoolvak Nederlands 2010, http://taalunieversum.org/onderwijs/conferentie_het_schoolvak_nederlands/bundels/24/60)

Lesideeën voor docenten

door Caroline Wisse-Weldam,
docent Nederlands en taalcoördinator aan het St-Gregorius College in Utrecht

Opdrachten

Elke opdracht is los te gebruiken en alle opdrachten zijn aan te passen. Je kunt de opdrachten koppelen aan de theorie uit de methode. Je kunt per boek net zoveel opdrachten laten maken als dat jij wilt. Je kunt ook de hele klas dezelfde opdracht laten maken. De opdrachten kunnen gebruikt worden voor het leesdossier. De opdrachten zijn niet boekgebonden. De opdrachten raken zoveel mogelijk de werkgebieden en de boekkeuzes van de BN'ers Stacey, Pierre en Mamoun.

Veel inspiratie en leesplezier toegewenst!

Samenvatten

Kies een fragment van ongeveer 30 bladzijdes. Vat dit fragment samen in 20 apps.

De eerste app typt de hoofdpersoon uit jouw boek:

Wojo! Moet je horen wat ik nu heb meegemaakt! Echt YOLO!

Een ander personage uit jouw boek, je kiest zelf met wie jouw hoofdpersoon gaat appen, reageert:

Nee! Wat dan? Tellllll me!

Sms-afkortingen zijn te vinden op http://www.allesgsm.net/sms_afkortingen.html.

Voorlezen

Kies een fragment uit van ongeveer twee bladzijden. Dit fragment ga je straks voorlezen. Maar hoe doe je dat, goed voorlezen? Als voorlezer heb je een belangrijk doel: zorgen dat jouw publiek luistert. De volgende punten kunnen je daarbij helpen:

- Lees verstaanbaar voor. Articuleer goed, dit betekent dat je de woorden duidelijk uitspreekt uit en mompelt dus niet.
- Lees in een rustig tempo voor. Als je te snel leest, kan het publiek je niet goed verstaan. Als je te langzaam leest, wordt het saai. In beide gevallen haakt jouw publiek af en luisteren ze niet meer naar je.
- Zorg dat er voldoende afwisseling in je stem zit. Met jouw stem maak je het verhaal spannend of romantisch. Je kunt de boosheid van iemand benadrukken door harder te praten. Bij een verlegen personage ga je juist zachter praten. Je kunt spanning ook opwekken door af en toe te vertragen of te versnellen. Maar let op dat je wel verstaanbaar blijft. Dit betekent niet dat je elk personage een andere stem hoeft te geven. Bij kleuters is dit leuk, maar bij leeftijdgenoten wordt dit al gauw kinderachtig.
- Houd rekening met leestekens: als er een punt staat, gaat je stem omlaag. Bij een komma haal je adem. Bij een vraagteken gaat je stem omhoog en een uitroepteken vraagt om aandacht. Dit is meestal een uitroep van iemand, bijvoorbeeld: "Pas op!"
- Je leest voor en dus kijk je je publiek af en toe aan. Als je stil leest, kijk je alleen maar naar de letters in je boek. Als je voorleest, vertel je een verhaal. Door je publiek aan te kijken, betrek je hen bij het verhaal.

- Zorg dat je gezicht goed te zien is voor het publiek. Als je naar iemand luistert, kijk je die persoon graag aan. Haren die voor je ogen hangen of de klep van een pet belemmeren het zicht.

Deze opdracht kan op verschillende manieren uitgevoerd worden. Elke leerling leest aan de docent voor en deze beoordeelt dit. De klas kan op dat moment vrij lezen en tevens graadmeter zijn: als iemand echt goed voorleest, luistert de klas ongemerkt. Ook kunnen elke les een aantal leerlingen voorlezen. Elke voorleesbeurt wordt beoordeeld door de docent en twee leerlingen. Het is handig hiervoor een beoordelingsformulier te maken. Een beoordelingsformulier staat hieronder. De leerlingen leren zo niet alleen goed voorlezen, maar ook goed luisteren. Eventueel kan er, als alle leerlingen geweest zijn, een klassenvoorleeswinnaar zijn. De beoordelingen bepalen wie dit is. Een andere variatie is dat leerlingen in groepjes van vier aan elkaar voorlezen. Ze beoordelen elkaar dan via het beoordelingsformulier.

Naam:	Observatie Klasgenoot		
	Ja	beetje	Nee
<i>Waar let jij, de observator, op:</i>			
Heb ik, de voorlezer, meteen jouw aandacht aan het begin?			
Kun je mij goed verstaan?			
Lees ik in een prettig tempo voor?			
Zit er genoeg afwisseling in mijn stemgebruik?			
Kun je mijn gezicht goed zien?			
Kijk ik het publiek af en toe aan?			
Begrijp je wat ik voorlees?			

Personages

Pak (een van) de **hoofdpersoon**. Vul dit lijstje in. Wat je niet weet, omdat dit niet in het boek voorkomt, kies je zelf. Denk hierbij altijd vanuit de hoofdpersoon!

Wat is jouw favoriete ...	Antwoord hoofdpersoon
Kleur	
Geur	
Vakantiebestemming	
Automerk	
Sport	
Meubelstuk	
Gerecht	
Song	
Film	
Game	
Gevoel	
Schoolvak	

Beantwoord dezelfde vragen nu voor een **bijpersoon** uit het boek.

Wat is jouw favoriete ...	Antwoord bijpersoon
Kleur	
Geur	
Vakantiebestemming	
Automerk	
Sport	
Meubelstuk	
Gerecht	
Song	
Film	
Game	
Gevoel	
Schoolvak	

Beantwoord de volgende vragen:

- Voor wie kun je het makkelijkst de vragen beantwoorden?
- Hoe komt dit?
- Wat is het grootste verschil tussen jouw hoofdpersoon en bijpersoon?

Bespreek jouw antwoorden met drie klasgenoten.

Beantwoord met z'n vieren de volgende vragen:

- Wat is volgens jullie de functie van een hoofdpersoon in een boek?
- Wat is volgens jullie de functie van een bijpersoon in een boek?

Achtergrondinformatie

Maak bij jouw boek een krant. Die krant zit boordevol achtergrondinformatie. Denk hierbij aan informatie over de schrijver, de uitgeverij, een verklarende woordenlijst van de moeilijke woorden die gebruikt zijn, foto's, een weerbericht, specifieke informatie over het land en/of de plaats, informatie over de tijd waarin het verhaal zich afspeelt en een door jou geschreven recensie. Verzin ook een goede naam voor jouw krant. Dit kan de titel van het boek zijn, maar wie weet weet jij iets beters! Denk goed aan de lay-out. Pak er desnoods een echte krant bij als voorbeeld.

Ansichtkaart

De hoofdpersoon uit jouw boek stuurt een Ansichtkaart. Werk volgens het stappenplan.

1. Wie is de hoofdpersoon? Als er meerdere hoofdpersonen zijn, kies je er een.
2. Van welke plek stuurt jouw hoofdpersoon zijn/haar kaart? Dit kan vanuit huis zijn, het buitenland, maar ook vanuit een geheime hut of het hol van de ontvoerders.
3. Zoek een (ansicht)kaart die past bij de gebeurtenissen uit het boek. Als je geen passende kaart kunt vinden, zoek dan een geschikt plaatje dat je op papier plakt. Zo maak je je eigen Ansichtkaart.
4. Aan wie schrijft jouw hoofdpersoon de kaart? Kies uit: een ander personage uit het boek / een klasgenoot van jou / de schrijver.
5. Schrijf de Ansichtkaart.

Als je boekoverstijgend wilt werken, kun je de hoofdpersonen uit de drie boeken die de leerling voor De Weddenschap leest, kaarten naar elkaar laten schrijven.

Voorwerp

Zoek drie voorwerpen die bij jouw boek passen. Je moet uitgebreid uit kunnen leggen waarom jouw voorwerpen zo goed bij het boek passen. Passen de voorwerpen bij een personage of meer bij de sfeer? Komen de voorwerpen in het boek voor of vind jij dat dit voorwerp in het boek had kunnen voorkomen?

Zintuigen

De leerlingen maken bij hun boek/hoofdpersoon/fragment een *kijkdoos*. De *kijkdoos* overtreft de *kijkdoos* zoals die door jonge kinderen gemaakt wordt! Laat de leerlingen goed nadenken hoe zij hun *kijkdoos* willen maken: is het echt een *kijkdoos* zoals je vroeger maakte of bewegen er delen?

Worden er tekeningen of foto's gebruikt? En welke andere materialen kunnen nog meer gebruikt worden? Van welke kant komt het licht, zodat het echt een *kijkdoos* wordt? Hoe zorg je ervoor dat het licht echt onderdeel is van het verhaal?

Als variant kan er ook een *voel/proef/ruik/hoordoos* gemaakt worden.

Voeldoos: als je met je hand in de doos gaat, voel je iets. Dit gevoel heeft te maken met de hoofdpersoon. Bijvoorbeeld zachte stof en veertjes als de hoofdpersoon verliefd is, punten en prikken als de hoofdpersoon gemeen is of zich boos voelt.

Proefdoos: in deze doos zit iets dat elke leerling kan proeven. De smaak grijpt terug op een gevoel van de hoofdpersoon. Bijvoorbeeld bitterkoekjes, bitter als de hoofdpersoon gruwelijk in de maling is genomen.

Ruikdoos: de geur die uit deze doos komt, is belangrijk in het verhaal. Bijvoorbeeld dennengeur, omdat de hoofdpersoon in het bos verdwaald was.

Hoordoos: de geluiden die uit deze doos komen zijn veelzeggend voor het verhaal. Bijvoorbeeld belletjes, omdat het belletje van de juffrouw de hoofdpersoon uiteindelijk heeft gek gemaakt en de hoofdpersoon zo tot zijn daad kwam.

Deze opdracht kan zo groot mogelijk gemaakt worden of juist niet. Moet de buitenkant van de doos kloppen bij het verhaal? Werken de leerlingen in groepjes (eventueel boekoverstijgend) of alleen?

Wat is het verhaal achter de geur, het geluid, het gevoel of de smaak? Het is een mooie afsluiting als alle dozen bij hun boek worden neergezet en de klas op dozenbelevingsjacht mag: laat de zintuigen spreken!

Schilderij

Een leerling maakt een schilderij bij zijn/haar gelezen boek. Als er in een groepje gewerkt wordt, kan elke leerling een schilderij maken van een bepaald fragment. De fragmenten samen vormen de rode draad van het verhaal. De groep kan ook een groot schilderij samen maken. Ook deze opdracht kan weer groter gemaakt worden: elke kleur, gekozen materiaal en pennenstreek kan de leerling uitleggen. Waarom is er voor dit (deze) fragment(en) gekozen?

Rap

De leerling (of het groepje) maakt een rap bij het gelezen boek. Overal wordt aan gedacht: het ritme, het rijm, het refrein, wordt het een samenvatting van het boek of wordt het verhaal vanuit een ander perspectief verteld, zitten er zanggedeeltes in of wordt er alleen gerapt? Maken de zangers/rappers nog bepaalde bewegingen die terug te brengen zijn naar het boek en wat voor kleren hebben ze aan? De leerlingen kunnen alles uitleggen.

Om hier een boekoverstijgende opdracht van te maken, kan het volgende gedaan worden:
In een groepje van vier leerlingen wordt het volgende schema ingevuld.

Overeenkomsten en Verschillen	Titel boek 1	Titel boek 2	Titel boek 3	Titel boek 4
Karakter van de hoofdpersoon				
Belangrijkste probleem van de hoofdpersoon				
Gevoelens waarmee de hoofdpersoon te maken krijgt				
Plek waar het verhaal zich afspeelt				
Tijd waarin het verhaal zich afspeelt				
Genre van het boek				
Spanningsopbouw				
Einde				

De rap komt er dan als volgt uit te zien:

Refrein over de overeenkomsten en verschillen van de vier boeken

Couplet over boek 1

Couplet over boek 2

Refrein

Couplet over boek 3

Couplet over boek 4

Refrein

Refrein

De rap moet een passende titel hebben!

Beeldentuin

De klas maakt een beeldentuin. Dit kan een individuele opdracht of groepsopdracht zijn. Alle beelden worden in de beeldentuin geplaatst. De beelden kunnen over hetzelfde boek gaan of over verschillende boeken van bijvoorbeeld dezelfde schrijver. Of juist over boeken van verschillende schrijvers. Alles is mogelijk. Het beeld kan de hoofdpersoon voorstellen of juist een samenvatting zijn van het boek en bijvoorbeeld niets voorstellen, maar wel veel uitbeelden. De leerlingen kunnen materiaalkeuze, grootte, plek in de tuin en voorstelling toelichten. Er kan eventueel een bordje met uitleg bij het beeld geplaatst worden en/of een legenda van de tuin gemaakt worden.

Fotoverhaal

Pak het fragment dat jou het meeste aanspreekt in jouw boek. Het fragment moet minimaal 20 bladzijden beslaan. Dit fragment ga je verbeelden in tien foto's. Bedenk goed wat er op die tien foto's te zien moet zijn, zodat het verhaal nog klopt. Waar ga je de foto's maken? Welke attributen heb je nodig? Heb je modellen nodig? Welke kleding moeten zij aan? Plak jouw fotoverhaal op een stevig A3-vel op. Alle fotoverhalen kunnen opgehangen worden. Door hier een kleine tentoonstelling van te maken en in ieder geval de klas (maar waarom ook geen andere klassen, docenten, OOP'ers, ouders en directie?) te laten bezichtigen, wordt er enorm aan lees- en boekpromotie gedaan!

Muziek

Bedenk wat het beste past bij jouw boek:

- Welk gevoel past het beste bij jouw boek?
- En welke kleur?
- Welk seizoen dan?
- Welke kleding?
- Welk voorwerp?
- En tenslotte, welke film past het beste bij jouw boek?

Met al deze informatie ga je op zoek naar het muziekstuk (klassiek/jazz/rap/blues/country/rock/house/grunge/metal/disco, echt alles mag!) dat het beste bij jouw boek past.

Door de muziekstukken in de klas te laten horen, kunnen leerlingen een nieuw boek kiezen aan de hand van deze fragmenten en hun eigen smaak.

Recept

Recept	Kies uit de volgende ingrediënten:
Wat moet er aan ingrediënten echt voor jou in een boek zitten?	☐ Spanning ☐ Drama ☐ Liefde en romantiek ☐ Achtervolgingen ☐ Een ver land ☐ Oorlog ☐ School ☐ Griezel ☐ Sport ☐ Geschiedkundige feiten ☐ Fantasy ☐ Iets anders, namelijk ...
Welke ingrediënten zitten in jouw boek?	☐ Spanning ☐ Drama ☐ Liefde en romantiek ☐ Achtervolgingen ☐ Een ver land ☐ Oorlog ☐ School ☐ Griezel ☐ Sport ☐ Geschiedkundige feiten ☐ Fantasy ☐ Iets anders, namelijk ...
Welk ingrediënt is het hoofdingrediënt, draait het verhaal (gerecht) om?	☐ Spanning ☐ Drama ☐ Liefde en romantiek ☐ Achtervolgingen ☐ Een ver land ☐ Oorlog ☐ School ☐ Griezel ☐ Sport ☐ Geschiedkundige feiten ☐ Fantasy ☐ Iets anders, namelijk ...

Dit recept kan gemaakt worden bij de drie boeken die de leerling leest voor **DE WEDDENSCHAP.NL.**

Beginzin

Als klassenopdracht:

De docent leest beginzinnen voor. Hiervoor gebruik je de beginzinnen uit de boeken die de leerlingen lezen. En natuurlijk uit uw eigen boeken die u voor De Weddenschap leest! Herkent elke leerling zijn/haar eigen beginzin?

Als groepsopdracht in groepjes van zes:

Elke leerling leest de beginzin van zijn/haar boek voor. Wellicht is het handig deze zin eerst in het schrift op te schrijven. De boekkaften mogen niet zichtbaar zijn, deze geven teveel informatie weg! Na het voorlezen van de eerste beginzin, schrijven de andere vijf leerlingen op wat voor verhaal ze verwachten. Uiteindelijk schrijft elke leerling bij één beginzin een vervolg. Het is niet erg als meerdere leerlingen dezelfde beginzin kiezen. Het vervolg kan heel anders zijn.

Vervolgopdracht:

Van de zes beginzinnen wordt een verhaal gemaakt. Alle zes zinnen komen letterlijk in het verhaal voor.

Fictie en non-fictie

Let op: hiervoor is een fictie en een non-fictie boek nodig!

Een leerling leest klassikaal een fictie fragment van een bladzijde voor. Een andere leerling leest een non-fictie fragment voor van dezelfde grootte. Mochten er geen leerlingen met een non-fictie boek zijn, dan kunt u één van de boeken kiezen die de BN'ers lezen: Style yourself (gelezen door Stacey), biografie Steve Jobs en Apps maken voor de iPhone (beide gelezen door Pierre).

Elke leerling (of klassikaal op het digibord) vult de overeenkomsten en verschillen tussen de fragmenten in het volgende schema in:

Overeenkomsten en verschillen in:	Fictie fragment	Non-fictie fragment	Eigen fragment
Onderwerp			
Waargebeurd			
Woordkeuze			
Zinsbouw			
Gebruik directe rede / indirecte rede			
Gebruik van aanhalingstekens			
Hoofdpersonen			
Bijpersonen			
Einde			

Klassikaal worden deze verschillen en overeenkomsten besproken.

Elke leerling vergelijkt de voorgelezen fragmenten met een zelfgekozen fragment uit zijn/haar eigen boek en vult dit in het schema in. Als de leerling zelf een fictie fragment heeft, dan herschrijft hij/zij dit naar een non-fictie fragment. Mocht de leerling zelf een non-fictie fragment hebben, dan wordt dit herschreven naar fictie.

Onderzoek

In elk boek staat een probleem centraal. Tegen welk probleem loopt jouw hoofdpersoon aan en hoe probeert hij/zij dit op te lossen? Wat voor onderzoek zou jouw hoofdpersoon kunnen doen? Denk dit onderzoek goed uit. Schrijf hier een non-fictie stuk over. Het stuk is minimaal 15 regels lang.

Poster

Elke project wil goed promotiemateriaal. Maak voor **DE WEDDENSCHAP.NL** een poster voor jouw boek. De poster moet aan de volgende eisen voldoen:

A3-formaat

Duidelijk leesbaar

Aantrekkelijk

Titel valt het meeste op

Bevat de volgende informatie: naam auteur, uitgeverij, winkelprijs, korte samenvatting die het einde natuurlijk niet prijs geeft.

Koppel jouw boek aan een van de drie BN'ers die meedoen met De Weddenschap. Wie zou jouw boek lezen en waarom? Zorg dat dit goed duidelijk op jouw poster staat.

Aanvulling: Je kunt ook een bijpassend gedicht op de poster zetten. Dit kan een bestaand gedicht zijn of zelfgemaakt. Dit kan eventueel ook als nieuwe opdracht ingezet worden.

Naamdicht

Bij een naamdicht kun je van de eerste letters van boven naar beneden een woord maken. Dit kan de titel van het boek zijn, de naam van de hoofdpersoon of een ander belangrijk woord uit het boek.

Elke letter kan het begin zijn van een woord, van een zin of zelfs van een kort verhaaltje.

Als voorbeeld de flaptekst van het boek *Crisis*, kerntitel van de Jonge Jury 2014, geschreven door Rom Molemaker.

C risis was het in de jeugdgevangenis... Maikel heeft er de dagen afgeteld, nu is hij weer vrij.

R ottigheid zal hij niet meer uithalen. Hij wil niets meer te maken hebben met zijn oude vrienden, een stelletje verraders dat hem alleen voor het geintje heeft laten opdraaien.

I ngewikkeld is het wel om opnieuw te beginnen. Op school lopen ze met een boog om hem heen: in de ogen van zijn klasgenoten is en blijft hij een veroordeelde crimineel.

S tom dat juist hij op een avond ongewild getuige is van een brute straatroof. Hij herkent de daders, maar zij hem ook...

I n paniek vlucht hij naar een opvanghuis, waar hij Milou ontmoet, zijn eerste echte grote liefde.

S lagen zij erin een uitweg te vinden?

Maak nu zelf een naamdicht bij jouw boek.

Kaft voor een blinde

Elk boek heeft een kaft. Een goed kaft zorgt ervoor dat je aangetrokken wordt tot het boek en het boek gaat lezen. Bekijk de kaft van jouw boek goed. Op elk kaft staat in ieder geval de titel van het boek en de naam van de auteur. Jij gaat een nieuw kaft maken. Maar nu voor blinden. Dit betekent dat zij jouw kaft zullen 'lezen' met hun handen. Als je een plaatje wilt gebruiken, zul je verschillende materialen moeten gebruiken. Ook kun je variëren in hoogte en dikte. Uitproberen en voelen dus! Wie weet kunnen je klasgenoten jou helpen en jij hen.

Jury

Jij bent jurylid van een talentenjacht. Een personage uit jouw boek heeft zich opgegeven. Vul de tabel in.

	Naam personage:
Aan welke talentenjacht doet jouw personage mee?	
Welk talent heeft jouw personage?	
Met welke karaktereigenschap komt dit talent overeen?	
Ontwikkelt jouw personage dit talent in het boek?	
Wat zou er gebeuren als dit talent zich tegen jouw personage zou keren?	
Met welke act zou jouw personage deelnemen?	
Wat zou jouw jurycommentaar zijn?	
Waaraan merk je dat jouw personage de zogenoemde X-factor bezit?	

Routekaart

Zoek een fragment waarin er door iemand een route afgelegd wordt. Lees dit fragment voor aan een klasgenoot. Hij/zij tekent hier een plattegrond bij. Daarna wisselen jullie om en teken jij een plattegrond bij het fragment van je klasgenoot.